

Miksi lukutaito on tärkeää?

Emmi Jäkkö
Toiminnanjohtaja, Lukukeskus
emmi.jakko@lukukeskus.fi

TUTKITTUA TIETOA:

Jo vauvalle kannattaa lukea.

Jo vauvaiässä aloitetulla ääneen lukemisella on suuria hyötyjä kielen ja lukutaidon kehitykselle.

Vauvoilla on luultua laajempi sanavarasto. Raskauden puolivälistä lähtien vauva kuulee ja sikiön aivoihin jää muistijälkiä.

Jo vastasyntynyt tunnistaa oman äidinkielen ja pyrkii äänteleämään äidinkielellään.

Vauva tarvitsee kielen oppimiseen aidon vastavuoroisen vuorovaikutustilanteen. **Alle 2-vuotias ei hyödy älylaitteista.**

Lukeminen on hyvä tapa synnyttää positiivisia vuorovaikutustilanteita, jotka kehittävät kielen oppimista.

TUTKITTUA TIETOA:

Lukulahja lapselle jaettu 93 % syntyneistä vuodesta 2019 alkaen. Kirjakassissa lorukirja vauvalle ja iltasatukirja tuleville vuosille sekä vanhemmalle tietoa lukemisen tärkeydestä.

Neuvola lisää perheiden lukemista:

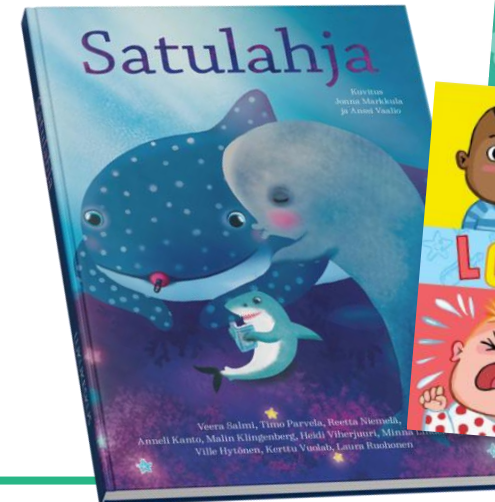
27 % perheistä aloitti lukemisen kirjakassin ansiosta.

36 % perheistä luki tavallista useammin.

= **63 % perheistä** kertoi lukevansa aiempaa enemmän.

100 % terveydenhoitajista uskoo kirjakassin kannustavan perheitä lukemaan.

Kirjakassin mukana jaetaan myös kutsukortti kirjastoon!

TUTKITTUA TIETOA:

Taaperolle lukuhetket tuovat turvaa

Leikki-ikäiselle lapselle tarinat ja sadut tarjoavat turvallisen ympäristön kokea **tunteita ja pelkoja**.

Pienelle lapselle tarina rakentuu kerroksittain, siksi saman tarinan voi haluta kuulla moneen kertaan.

Yhteiset lukuhetket vahvistavat lapsen **sosiaalisuutta, mielikuvitusta, eläytymiskykyä ja empaattisuutta** .

Yhdessä lukemisesta **hyötyy koko perhe**: yhdessäolo luo vuorovaikutusta lapsen ja aikuisen välille.

Yhdessä lukeminen rauhoittaa lasta. Lapsi, jolle luetaan iltasatu, nukkuu **puoli tuntia pidemmät yöunet!**

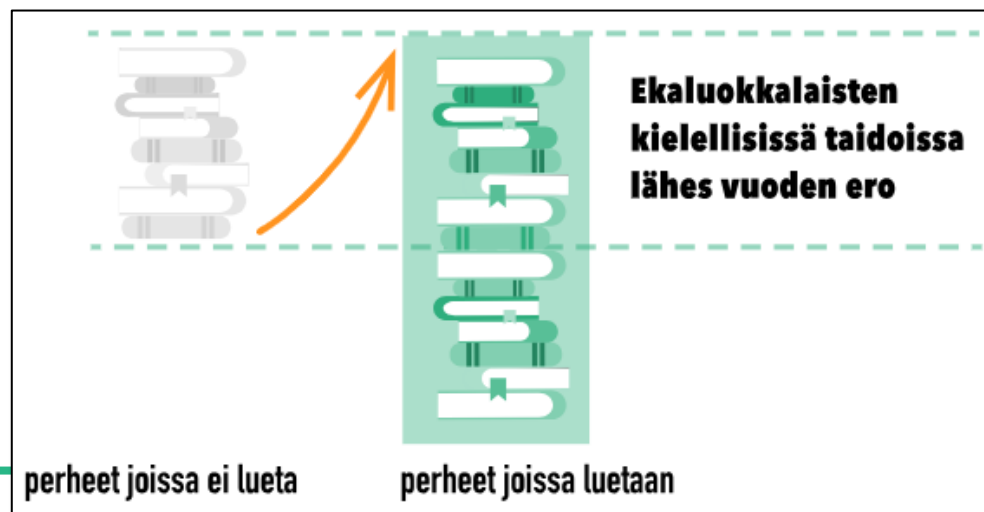

TUTKITTUA TIETOA:

Yhteiset lukuhetket auttavat lasta

Varhaiset lukuhetket tukevat **kaikkea oppimista** ja tasoittavat lapsen koulupolkua. Lapsen on helpompi **ilmaista itseään, kertoa mielipiteensä** ja **oppia uutta**, kun sanavarasto karttuu ja lukutaito on hyvä.

- kouluun menivät mielellään **83 % niistä lapsista**, joille luettiin päivittäin, mutta **vain 43 % niistä lapsista**, joille luettiin harvoin.
- Lapsi, jolle luetaan säännöllisesti, on tutkimusten mukaan oikeudenmukaisempi ja pärjää paremmin porukassa.

TUTKITTUA TIETOA:

Lukemisen ilolla huippulukijaksi

Lukutaitoa tukee se, että lapsi pitää lukemisesta. Näin lukemista jaksaa harjoitella koko koulupolun ajan.

Monipuolisten vaihtoehtojen ja **erilaisten** tekstien saatavuus on tärkeä tekijä lapsen ja nuoren lukuinnon herättämisessä ja lukuharrastukseen kannustamisessa.

On ratkaisevaa, että lapsilla ja nuorilla on **mahdollisuus vaikuttaa** siihen, millaisia tekstejä he saavat luettavakseen niin vapaa-ajallaan kuin kotona.

Lapsen ja nuoren lukemiseen on tarjottava ja rauhoitettava myös aikaa. Myös yhdessä lukemista kannattaa jatkaa, vaikka lapsi osaisikin jo lukea.

TUTKITTUA TIETOA:

Ilman lukevia aikuisia ei kasva lukevia lapsia

Kodin rooli lasten lukuinnon ja lukutaidon kehityksessä on koko ajan merkittävämpi. Aikuisen asenteet tarttuvat lapseen; aikuisen lukeminen innostaa myös lasta.

- Entistä useampi suomalaisvanhempi ei itse pidä lukemisesta. 2011 Suomessa 9% vanhemmista piti lukemisesta vain vähän, 2021 jo **18% kertoi ettei pidä lukemisesta.**
- 4.-luokkalaisista **16 % kertoo, ettei oikeastaan koskaan näe huoltajaansa lukemassa kirjaa.**

Lukutottumusten muodostumisessa **esikuvat ovat tärkeitä.** Kaikki aikuiset lapsen lähipiirissä voivat kannustaa lukemaan!

TUTKITTUA TIETOA:

Lapselle lukeminen kantaa läpi elämän

Lukutaito ei merkitse vain mekaanista osaamista tai kielioppia; **selvitäkseen arkielämästä on pystyttävä lukemaan ja kirjoittamaan monenlaisissa ympäristöissä.**

- PISA-tuloksissa arvioidaan, että opiskeleminen ja työelämä edellyttävät tason 3 lukutaitoa. Sen tavoittaa Suomessa **56 % nuorista.**
- Suomalaisnuorten lukutaidon taso laski **5. eniten** kaikista vertailuun osallistuneista maista.
- Kuudesluokkalaisista noin **40 % ei kyseenalaistanut** kaupallisen tekstin kirjoittajan asiantuntijuutta lainkaan.
- Lukiolaisista lähes **30 % oli vaikeuksia arvioida** nettitekstien luotettavuutta.

Nuori, jolla on heikko lukutaito, on vaikutuksille altis. Miten erottaa oikea tieto väärästä? Osaanko hakea itselleni apua? Miten ilmaisen mielipiteeni ja ajatukseni? **Ilman riittävää lukutaitoa ihminen jää helposti yksin.**

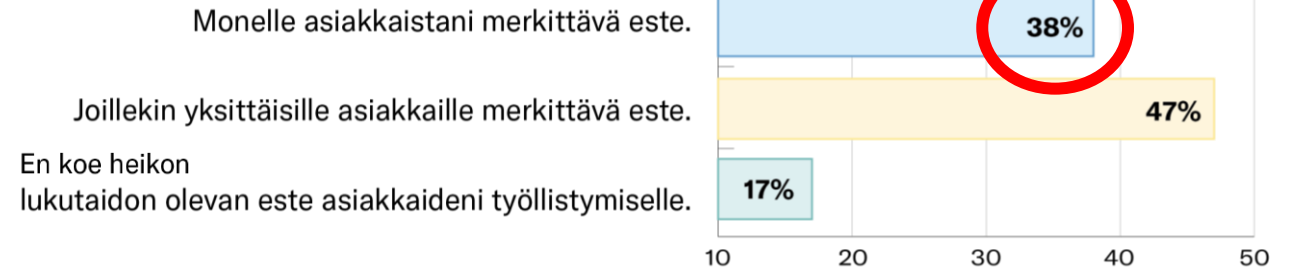

TUTKITTUA TIETOA:

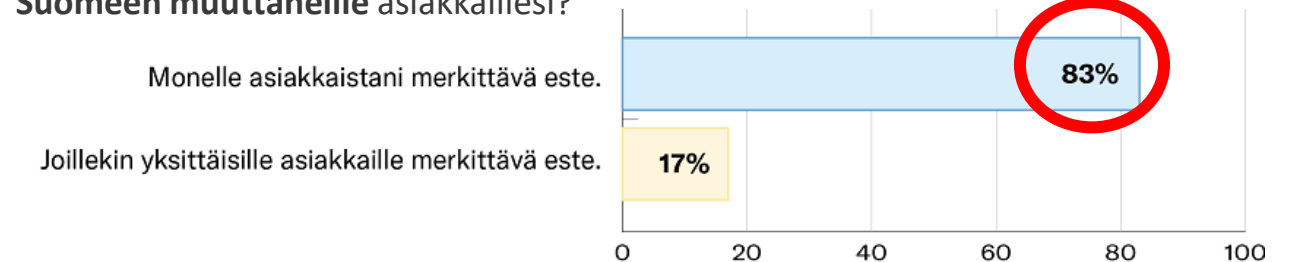
Lukutaidon tukeminen on tehokas työllisyystoimi!

- Helsingin työllisyyspalvelujen asiantuntijoista 40% arvioi, että asiakkaiden lukutaito on heikentynyt.

Kuinka suuri este heikko lukutaito on työn saamiselle **suomen tai ruotsin kieltä äidinkielenään puhuville** asiakkaillesi?

Kuinka suuri este heikko lukutaito on työn saamiselle **Suomeen muuttaneille** asiakkaillesi?

- Vastaajista yli 30 % ei tiedä miten asiakkaan lukutaitoa voisi tukea.

TUTKITTUA TIETOA:

Lukutaidon vaatimustaso kasvaa

Nyky-yhteiskunta edellyttää kansalaisiltaan koko ajan parempaa lukutaitoa. Tietoa tulvii paljon ja nopeasti monesta lähteestä.

Maailman talousfoorumin riskiraportti nostaa **väärän tiedon leviämisen maailman suurimmaksi lyhyen aikavälin uhkaksi**. Riskin toteutuessa yhteiskunnat ovat vaarassa polarisoitua entisestään.

Edistynyt ja syventynyt lukutaito on demokraattisesti toimivan yhteiskunnan tae ja paras puolustus valeuutisia, vihapuhetta ja ääri-ilmiöiden nousua vastaan.

Edistynyt lukutaito saavutetaan pitkäjänteisellä lukemisella. Se vahvistaa kognitiivisia taitoja, sekä laajentaa ymmärrystä ja sosiaalista kyvykkyyttä - välttämättömiä taitoja aktiiviselle kansalaisuudelle demokraattisessa yhteiskunnassa.

LÄHTEITÄ JA MATERIAALEJA

10 faktaa lukemisesta 2024

<https://lukukeskus.fi/10-faktaa-lukemisesta-2024/>

10 faktaa lukemisesta selkokielellä

<https://lukukeskus.fi/10-faktaa-lukemisesta-2024-selkokielella/>

10 faktaa lukutaidosta maailmalla

<https://lukukeskus.fi/10-faktaa/>

Lue lapselle - perheiden lukemisen tueksi

Faktatietoa vanhemmille jaettavaksi yli 20 eri kielellä

<https://luelapselle.fi/esitteet-eri-kielilla/>

Monikielinen lukutaitoselvitys perheiden toiveista kirjastoille ja päiväkodeille: <https://lukukeskus.fi/monikielinen-lukutaito-selvitys/>

Muistilista omakielisen lukemisen tueksi

<https://www.kirjastot.fi/monikielinen-kirjasto/kirjastoille-muistilista>

Lukuviikko 21.-27.4. Löydä lukufiilis! <https://lukuviikko.fi/>